

॥ श्री मन्त्रमेव जयते ॥

ચતુર-કળા.

૧૮૨૭ નાટક.

(૧૧૧) —

મુળાઈ નાટક મણીની મત

—ચનાર.

પાંચક આગાશકર હીમત

જવાની પ્રસિદ્ધ કરનાર,

મુ મત નાટક મણી

— — —

(આટલિ ૫ ની ૧૧ ૧૦)

— ના નાટક ૧૧૧૧૨ ૧૮૨૭ ના ૧૧ ૧૦ ૧૨ ૧
૨૦ ની ૧૧૧ ૧૮૨૧ ૧૮૨૧ ૧૮૨૧ ૧૮૨૧

અમદાવાદ

“વિજય પ્રવર્તક” પ્રેસમાં છાપ્યું.

સન ૧૮૫૦—સને ૧૮૮૪.

કિમત ૨ આના.

ચતુર-કળા. (૦૧૮)

૧

દીયો સુમતીરે, માતુ તમે. (૨) અકળ સકળ આ રંગત, તમારી,
કોઈ બેઠ તા જાણે, જાણી દાસ રાખો પાસ, આવ્યા મણુ અમે દી
બાળ ઠેયે નીગધાર, કરો સુખ અપરંપાર, દુખ માથ હરનાર,
તમ કૃતીનો નહી પાર, વર્ણવીએ શું વારવાર, મંઘાયા તુ મહેર નીને.
પૂનઁ મનની આસ, જાણી દાસ, રાખો પાસ. આવ્યા.

૨

કર પ્રપચ ખરો હું આજે, (૨) હાવ બાવને, પ્યાર
બતાવી બબેર મદારાજે. કર પ્રપચ ખરો હું આ
તમનુ એને હું રાજે, કર માઈં ધાર્યું કાજ;
હરાવુ લીધી છે લાજ, મેહુલ ગાહી આવી આજ.
શાન્ત થશે મુજ દાજે. કર.

૩

ચતુરસીહને આરોપ મુકી, નમ તમનુ આજે,
પ્રોય શીશુને રાજ્ય આપાની, પુર્ણ કર મમકાજે
તા બેશુ હરી, કાઢુ શુભ પ્રપચ કરી (૨)

૪

કેમ ગતી દીસે કરી બાઘ આજેરે તમારી, (૨)
રાજ્યનીતી લાગ કરી, ચતુરનુ સુખ હરી,
મન ધરી બારે હામ, પ્રપચ કરી તમામ,
સાધા ના પોતાનુ કામ, કલ્યુ માની કલ્યુ માની બા' મન,
દીક દીક. દીક. કર

૫

ખખરદાર કહુ છું જો, મુજ પાસે તુ વચન નહીં વહતી,
કમર બીચારે બોલી, આરોપ મુકી કરીશ તુને ખસતી,

૬

બે ના કરે, દાશી હું તમારીરે, બીનતી હર ધરે. દા.

નહી વીચાર, કરી આ વાર, વહી આ ઠાર, અન્નદાતાર,
માગુ ક્રગા વીચારીરે ક્રોધ ના કરો. દાસી છું તમારીરે.

૭

ઓ વીપરીત બુદ્ધિની નારી, ત્યે અધરીત વાત વીચારી. ટેક.
ગમે પુત્ર ઉપર ખાર, તુને અતી છે ધીક્કાર. ઓ.
વાનામા ત્યે ધાર્યો છે કરવાને વીરોધ,
રામગની તુને રીતથી, તોય ન લાગ્યો બોધ. ઓ.

૮

જ્ય જ્ય સટ્ટી માહી, ભૂપનો થજો (૨)
અચળ સુખ, અચળ સુખ રાયને દજો,
રાય, ને, રે, સુખ આપજો (૨) જ્ય જ્ય.

૯

અશ્વ દોડાવી સહસ્ર ચલાતી કરીએ અરીનો નાસ,
ખરા બહાદૂરો પુત્રો મારા, છે તેમને શાહખાશ.
સીંહની માકક ઘોર ગરજના, ફગી બરીએ અમે ફાળ.
ખાંત ધરીને અત લખએ શત્રુનો તતકાળ. અશ્વ.
સુરા તનના સાબળી શખ્દો પુત્રો ઉપજે છે વાહાલ,
ચાલોને જઈએ સૌ યાપુ, રાજ મહેલમા હાલ,

૧૦

ગમ છવ પલપલ ચુંચાય, લાગી મુજ પેટમાં લાય,
કહેતા આવે શગમ, બોય બીતર કરમ,
ગુરુગુરુઓ ભુખરે. ગમ.
કરમાઈ ગયુ આ મુખ, કેમ સહુ ભૂખનુ દૂખ.
છવ જાય. ન રહેવાય ગુ. ગુરુગુરુ આ ભુખરે. ગમ.

૧૧

પ્રાણ પ્રીયા હે પક જનયની. તદન વદન, કરમાયુ દીમેછે,
સ્નેહ સહીત હું આતુરતાથી. ક્ષણમા આબો તયનવ,
બોલે ભમીત થઈ શું મર્મમા ડોલે,
તે કદીને અતર મુઠવે. કોણે વસન કંઠવું કહ્યું તુજને.
કહેરે કદીને મરણવળ. મરણવળ.
આ..... પ્રાણપ્રીયા

૧૨

એવું શું વીપરીત બન્યું છે, વદતા તું અચકાએ.
 ઋડતા મુજ દીલમાં નથી રહેતી વીવીધ વીચારો થાએ.
 પ્રીયા હે પ્યારી, કર શંકા દુર મારી. પ્રીયા હે પ્યારી.

૧૩

જલ્દી કહેને તું પ્યારી મારી, (૨) ચીંતા દીલમાં,
 થાય મુને ભારી. (૩) જલ્દી કહેને તું પ્યારી,
 સુણી તારા ઉચ્ચાર, વેહેમ પડે અપાર. બનાવશું,
 બન્યો શું, ભારી ભારી ભારી. અચકે છે,
 અચકે છે વદતા સુનારી. જલ્દી.

૧૪

ધર્મ તજીને ચતુરસીંહે, અધર્મીત વાત વીચારી,
 દાસીતી સજે કહાણ્યું મુજને, કરે મમ સંગે એ ચારી,
 દુખ કોને કહુ, રે દીલ બડકેરે બજેરે બહુ. દુખ કોને,

૧૫

નીરખી ચતુરને આવતો અહીયા, દાર સર્વે મેં બંધ કીધા.
 કહ્યું મેં હું સમજી છું ? આવવાનું ઝટ પ્રશ્ન ?
 ત્યારે બોલ્યો એ ? ઉઘાડો જલ્દીથી દાર,
 શું કામે આવ્યા આ ઠાર, ઝટ ઉઘાડો નહીં ઉઘાડો લાત મારી તોડી
 નાખુ દાર. હું આ વાર નીરખી ચતુરને.....

૧૬

કેમ દીસો છો માતા ઉદાસ, મનમાં.
 તનમાં, આજે આપ, એવું શું છે દુઃખ, તમને,
 અમને, કહેને, ધરી વીર કેમ, નથી (૩).
 રહેતી ધીર લગાર, દીલગીર કયેમ છો, શોચ કરો છો.
 કહો અમને માત તમે સૌ વાત, મનની, તનની,
 આજે આપ ધરી ધીર. કેમ.

૧૭

માથું ધરી મહી આવીતી આવી, (૨) મુજ માથું
 થી રવી અધારે અમરુ મની
 મને આપરે, જુદી જાણે, મને અતુર મને આપરે,

પ્રથવી રસાતળ નય, સૂર્ય ઉલટો અસ્ત થાય,
'તિક ધીક તુને માય, અરે હાય. લાગે લાય, આ શું ?

૧૮

ઠી વચન જુહું નય બોલે, પ્રાણ પ્રીયા મારી,
ચતુરસીહને અહીં તેડાવી, ખાતરી કરે હું મારી,
મુજ મનની તો, કરે દુરજ બ્રાન્તી તો ? મુજ મન.

૧૯

આમ શું વદો વડીલ જાસનાપરે,
અનીતી આચરણ મે શુ કયું અરે, આમ.
મુજ માતૃ ગદા સ્વર્ગમાં મુજને મુકીને જાળ,
ઉછેરી મોટો કવો ખરી રાખીતી સભાળ. આ.
દાય શુ દયા તજીને આશુ ઉચરો,
શુ અનથ શું અનથ એવો આચર્યો. આ.

૨૦

તકુન ઝડપ દોડી, સર્પને આવી જાલે,
ઝર ઝર તનમાથી, બોમ્બીયા રક્ત સાલે,
નરપત્ની ગતી મારી, કુર શબ્દો કરે છે,
નમ વચન પ્રહારે, નીર ચલુ વહે છે,
પુરવ હદ તજીને, સૂર્ય સામે પ્રકાશે,
ચરણ મરણ થાતા. ઉલટો શુ બરાશે.

૨૧

નથી બ્રહ્મ થઇ મતી મારી, કેમ કોપ કરો છો ભારી,
શું નિદ્ય બુદ્ધિ તમારી,
ઝટ જા, સટ જા, ચડયો ક્રોધ અપાર, કઈ સંહાર;
કરી રીસ ભારી. નથી.
પુણું તપાસ કર્યા વીના, છોડો છો આરોપ,
અનીન થઇ શું મૂજ પીતા, અધીક પ્રકાશે કોપ.
ઝટ જા, સટ જા, ચડયો ક્રોધ અપાર કરે સંહાર.

૨૨

કરી પીચાર (૨) પદો મમતાત, શું થયા એકો ઉત્પાત,
કરી પીચાર.

માલા પુરુષ બહુ કેમ થાએ, કેમ લોપે સમુદ્ર ગામથે.
તમે ધરો છો ખોટી શંકાએ, ખસ ખસ નજીક નહીં ધસ,
પ્રપંચી ખસ, થશે તુજ ધાતે, શું થવા બેઠો ઉત્પાત,
કરી વીચાર. (૨)

૨૩

દયા તજી કહો શું હાય,
ખસ, ખસ, ખસ,
મુકીને શરમ, કરે ન કરમ, કહી હું તો લગાર,
ધરમ કરમ, મરમ તારો જાણ્યો મેં આવાર,
વગર વીચારે શું બોલો આવારે,
ખસ, ખસ, ખસ,
કૂર કેમ થયા, ધરો જરી દયા,
નારીનો વીશ્વાસ, પ્રપંચ રૂપી પાસ,
તે ભરસે રાય આજ, દીલમાં ખોટી લાવો દાઝ,
થઈ કૃપાળ, હું છુપાળ, કરો નં સાહસ ડાઝ.

૨૪

માલં અહીંથી તું જાને નાદાન,
નારો લેવું જાન, લેવું જાન, લેવું જાન. અં.
અશી થકી પ્રાણુ લઈ, હાણુ હાણુ તુંને આજ,
એવી મુને ચડી દાઝ, દીલમાં, દોલમાં, અહીંથી.

૨૫

મુજો નારીમાં ફસાએલ તાત, ફરીથી નથ નહીં જોવું રે,
ખરી માની તમે સ્ત્રીની એક વાત, ફરી.
કો દીન પરતાવો ભારે થશે રાજન. ફરી.
યાદ રાખજો આ બાળના વચન. ફરી.
ફર્યા નારી તણા પંજનની માય. ફરી.
વાગે સારે સમાર જો તેતો ધાય, ફરી.
જીવું સત્વર તજીને આ દેશ. ફરી.
નહીં ધરો ઉર માલી જરી કલેશ. ફરી.

૨૬

માનો માનો માની રીત રાખી રાખી (૨)

ક્રમજન ખાઇસ લાત છોડ હાથ દુર દુર. માનો.
 યશે જાણુ જ્યારે જીવતીને પ્યારા પ્યારા. (૨)
 ત્યારે હાલ રા તમારા પીયુ મારા મારા, (૨)
 માટે કરે ને વીચાર. નવ બોલો જાન, માનો.

૨૭

ધીકાર છે આજ જગત માહી, વીષધ નારને.
 નીશનીન રચન માહી. આહે અચરને, ધીકાર.
 તે પૂરસ રવાન જેવો જાણવો ખરે,
 સૌર્યનીજ ઘટતા વીમાશીને મરે, ધીકાર.

૨૮

આજો સુદર રંગી સોહામણીરે, રંગીયે આનદેથી હળીમજી.
 સંયર સાથ તાળી પ્રોતશુ દીયોને હાવ ભાવથી રે.
 ડર કકણુ શોભીરલા, ઝાઝર છે પગગાય,
 જાજો શ્રણુગારે સજી, સગળી સંયર ગાય.
 હાર પુષ્પના બેનીયો કાટે ધર્ધારે, રંગોએ
 નંતમ શોભા શીખની, આરગ મેહેલની ગાય,
 મધુર કઠથી માનુની પ્રેમથી ગર્બ ગાય,
 ધરી ગુમાન માન આપે તાળી તણારે રમીએ,
 હર્ષ અતીશે ઉપજે, આજ સડને અગ,
 નભગા ચદ્ર પ્રકાશીત, તેઓ મમ્યો આ રગ,
 શાણી સંયરે સરવે ટોળે મળારે, રંગીયે આનદે,

૨૯

શુ કહુ બેનો અશુભ મુને, સુકન સુચવે (૨)
 જાણુ કાર્ધ (૪)
 ક્રાતક (૫) થાશે હાવે. ટેક
 ફર ફર ફરકે અંગજ માર, દક્ષિણુ બાણુતુરે આજ
 ધર ધર ધીરજ બેન હમારી. શોભ કરે ઉરમા શુ કાન્ડ
 માહુ ધશે. માહુ ધશે.....
 નહી-નહી. નહી.
 માહુ ધશે માહુ ધશે.....
 નહી. નહી. નહી.

માહું. થશે. માહું. થશે.....
 નહી. નહી. નહી.

એમ લાગે છે મનને. શું કહું તમને. પ્રીય એનો હવે શું.

૩૦

શુભ ભાગ્ય કહું શું માર, કહેતા લાગે અતી અકાર.
 પીતા મારાએ દેશવટે, વગર વીચારે દીધો,
 ભરંસો રાખી નારપર, જીવન આ સો કાપો,
 આ શું નીપજ્યું છેરે નહાર. કહેતા.
 પીતા મુજ વેરીયો, વેરી થઈ જોરમાન માત,
 તેણે દેશ તમનીયો, પ્રપંચ કરી સાક્ષાત.
 સું પ્રપંચ એના સંભાર. કહેતા લાગે અતી અકાર;

૩૧

એશું વહો સ્વામી પ્રીયમારા (૨) જુરે આ દારા.
 તમ ગયે પ્યારા નહી તજ્યું પ્રાણુ હુમારા. એશું.
 પ્રાણુ જીવન તજીજીવન. સંજે આતું જો નાથ.
 ૮.ના કરતી.
 આપ ગયે મારે વાય, બહુ બહુ દુઃખ થાય.
 લાગે અંતરમાં લાય, પ્રાણુ મારો ગભરાય.
 કરે કાણુ મારી સાય, તમ પીતાને છે ધીકાર.
 રાખે પૂત્ર ઉપર ખાર, નથી સાવકી માનો પ્યાર.
 ચાલો ચાલો સ્વામી મારા, રેવામાં અહીં ફળના સારા.
 આપણને કીધા અકારા, સર્વે મળ્યા છે નહારા.
 નહીંતો થશે દુઃખની ધારા, માટે થઈએ આપણે ન્યારા;
 સ્વામી પ્રીય મારા. એ શું.....

૩૨

બાપા હુતો આતુંરે, બાપા હુતો.
 ના નહી તેડીમવુંરે ના નહી;
 કરે છે ઝાઝી વું મરતી,
 કુતર અહીં મોઝાવુંરે (૨)

૭.

૭.

ઓ ખાપરે, હવે હું નહીં આવુંરે.
ચાલ ધરે મુકી આવુંરે

૩૩

ખહોત દીનસે બેઠ રહ્યા થા,
પેસા ખાકે રાગકા.
ગરત બનાહું ગલીદા ખાકે, તાર મેરા નીકમેગા,
ક્યા કરના (૨) ક્યા કમળખતી હુધ હમારી,
લી હળુરકી સરદારી, અગ કરનેકી હે તંયારી,
શીકારમે. (૩)

૩૪

અરર મુજપર આફત આશી, લાવી નાખી માથે,
આપ તણોનીજ બાળક જાણી, રહાય થવે જગ નાથે,
હું વીશ વીણ, તમ ચરણમાં દાસ નમુ. હું વીશ.

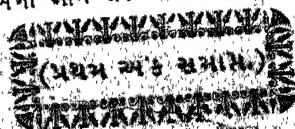
૩૫

ક્યાં જાયે તજ ખારા, અહીં મુજને, છે પ્રભાગ હવે
મારા ભાઈ તુજને,
તુજ સાથે જોડયો પ્રાણ, તુજ દુખે દુઃખી નીરવાણ,
ગગ સંગ થઇસ હેરાન, મારે કહેવું મીતનું માન.
અહીં રહેને.

આ શીર પ્રડપરથી જાય, ક્યાં ચારે દીશા ફેલાય,
કદી પૃથ્વી ઉઘટી થાય,
પણ વીયોગ નવ વેદાય, કાણ મુજને?
વોપતમા દીલ હરખામ જોઈ તુજને.

૩૬

સીતા સાથ લઈ પ્રભુજી વનમા, બીતી તજને ગયા,
બક્તી પ્રેમથી કરી લલમણજી? અધુની સાથે થયા,
એવો પ્રેમ ગણોને આજ મનથી, સંગે હું આવું ખરે,
મીત દુઃખમા ભાગ લઉં ખરે ખરે તો ચીત માર કરે.

અંક ૨ જો.

૩૭

ચીન્તા નીરંતરની દુર થઈ છે બાધ તમારી આજ,
સર્વ કાજ, તજ રાજ, ગયા આજ. ટેક એ ધરીને,
પ્રતીક્ષા કરીને. ભુપતી ડરીને, ધૈર્યતા ધરીને.
વીખુટા થયા એ, વનમાં ગયા એ, આજે બધા. ટેક.
આનંદ (૩) મુજને થયો છે ડિરની ગાય, આપસે રાજ.
રાખીને માવ. પ્રીતીથી. રીતીથી. નીતીથી. ભુપતી
ખુસી થયા અતી. ફેર નથી રતી. આજે સખી. ચીતા.

૩૮

ઓ નફર નીરલજ, કપડી નાર? જોયું નજરે મેં કૃત્ય તારજે?
ખલાઓ આગલથી ખોટા ત્યે ખ્યાર? જોયું
દીપ્ત મુગ ગતુને રંગા ત્યે ચાર? જોયું
ધીક ધીક તુને હે રંગા ધીકાર? જોયું
તુજ વચન માની મેં તજ્યો બાળ, જોયું
ચડાવ્યું પ્રાચથી ખોટું ત્યે આળ, જોયું
લેવું આ અસીથી આજે તારા પ્રાણ, જોયું
ઓ હતાની દયા ઉપજો નીહતાણ. જોયું

૩૯

થઈ બ્યબીચાર મા ખરે હું. ખ્યાર (૩)
પતીવૃત ખડન માફ મેં મીધું, દુખાઓ પતીને કરી ખ્યાર (૩) થઈ.
પુરો પ્રેમી પતી વીસારી, અવરથી રમી હું તો જતર (૩) થઈ.
સકળ સુદરીને શીક્ષણાઆ, શીજળ સાચવવાથી સાર (૩) થઈ.
આ સચ્ચથી દેહ તજીને, નીચ કૃત્યનો લાવું હું પાર (૩) થઈ.

૪૦

આધો [૨] શું જુવોછો શુરા હે સીપાધ આ વાર,
જો તુમ અરખડ કરે ગામજી હમ મારેગા તુમ કુમાર,
માધ કામા કરે, દયા જરી ધરો. શું છે મારે પાંક, તે કહો (૩)

અરે પ્રભુ હાથે,

(૧૨)

હાય શું થશે.

રીંગી રીંગીને આજેરે મારે જન તો જશે, અરે ?

૪૨

કર્મ તણીરે ગતી ન્યારી છે પાપથટ્ટા નથી મુક્ત થનાર,
આવી બન્યું છે આજે મારે સાથ થજો હું જગ કીરનાર,
જુડ્યો હું તોરે, શત્રુ નારી સાથ દુસાયો,
તેથી વળત આ અન્યો આજ્યો, સાડય (૨)
કાણુ થનાર. કર્મ તણીરે.

૪૩

પ્રાણુગતી રી આપ તણીરે આ દશા,
પાપી હાયે આપ દુસાયા નાગજો,
નથી હવે કાંઈ બચવાનો ઉપાયજે,
નીરદય થઈને કરશે દુષ્ટા ધાતજો, પ્રાણુ.
સુજ મુજને તો કાંઈ અરે પડતી નથ,
પણ એક પ્યાર તમ વીણુ કેમ રેનાયજો,
તો પછી વીયોગ શી રીતે હુતો સહીસ,
દુખ્યા આપણુ દુખ દેવીની માંયજો. પ્રાણુ.
હાય થશે શું આખરે હાલત મારી,
જુને જુરીને દેહ કરીશ હું ત્યાગજો,
કર્મ તણી ગતીથીરે અહીં આવી પડ્યા,
નેમા વળી આ બવીશમાં દુઃખ અથાગજો. પ્રાણુ.
જો કદી રણમાં જઈને કરી સત્રામરે.
શુરાતન દરસાવી તબ્યા હોત પ્રાણુ જો,
તો તો નવ લાગતરે કાંઈ મુજને,
પણુ દ્રાસીપર મરવું કલંક સમાનજો. પ્રાણુ.

૪૪

મૃત્યુ આધીન હું થયો, કર્મ કર્યાંથી આજ,
તે દુઃખ મુને આવી નડ્યું. નથી રહ્યો ધલાજ.
હાય હોરે. લાગે હાય, શુણી સંખ્ધો લાગે છે જવાજ,
આમ મૃત્યુ થશે શું અકાળ.
કરી જાણી મુને હું બેલાજ. કાંઈ હાય,

નથી હવે હું તાણરો, સોચ કરે સુ કાગ,
સખંધ સગળો થઈ રહ્યો. છેવટના પ્રશ્નમ.
હાય હાયે, સંગે બાયે. હાય હાયે.

૪૫

મન ગહુ મુજાય, ડગ કેમ ભરાય,
હવે ગતી શી થાય. આજે મારી,
જેઈ કે પે કાય. મુજ થરરરરર, મન ગહુ
થયો વિખુટો હાય મુજ બાત ત્યાંય,
કાણુ સાય થાય તુમ પીણુ બાઈ;
નકા પ્રાણુ જસે મુજ આરરરરર. મન ગહુ.

૪૬

દુઃખદંધીમાં ફુજાવીને ગયા ઝો પ્રાણુ,
આરે પ્રાણુ (૪) હાય, હાય, હાય, હાય,

૪૭

પુરપૂરા કમી જેઠ મારાને, ખજર કડં જમીને,
સુખતા હકીકત સર્વે મારી, વેર લેસે આવીને,
ચાલ્ય હુ જનુ જ્યા પોટી શું થાવું? ચાલ્ય.

૪૮

આ.....સખીઓ (૨) ગાઓ ઉગંગે પ્રેમ સુરજે,
દળી મળી સંગે, વૃત્ય કરીને, છનનનનનનનનન. આ.
પુર્ણ પ્રતાપી રાય સગલે તનનન તેમ (૩)
ધ્રુવ મચાઓ આ.....સખી
તીર કીટ ગીદ ગીન ધા ધા (૨)
તીરકીટ કીટ કીટ ધા ધા (૨) આ.....સખી.

૪૯

ખચો હુતો ફુજીબાઈ, સુજોના મુજને કાંઈ, ટેક.
વચન મે કહયા ના દીક્ષમા કહયા કરી તું કોધ ગયો ક્યાંહી; જ.
વશો તું ક્યા તણુ મુનેયાં, ખજર અંતર મજે નાહી,
કરી નીરખાર મજે ક્યાંહી. ખચો હુ તો ફુજી બાઈ.

૫૦

આમ મુ આજ, મેઝામે, નહીં પરીવાર, ઉરધર,

માનવ (૨) તથા તમે કલ્યાણ, યાઓ રાય શાન્ત,
ભુપ. ભુપ (૨) આની ગળશે જાન્ત.

૫૨

આની મનહું હુ દુખીયારી, જેઠ સુણને વોનતી મારી. આની,
અમાનતોનો કચનનનંદ, કોપ ક્યો છે અમર નારી અ.
જન્મ કયા સૌ મારો કપલો, જીન્દગી ગણુ હું હાંવે અકારી; અ
તમ અનુજે પ્રાણુથી ખારા ફૂટ થઇ તેની કરી છે ખવાની, અ

૫૨

હાર માર હાર પુરો બરાબો છે ખાર. (૨)
દયા તથા નીરવાણુ, બધુ તણા લીધા પ્રાણુ
હાય ઘાલી સીંધ મરગાં, મરગાનો છે એને કરમે.
પાપી નીચ (૩) એ મમાર. હાર માર;

૫૩

કરો કરો લસ્કર તમે તૈયાર. (૨)
એ શૂરાગરા જઈ પોએને ત્યા,
કરી ક્રોધ મારો એને હાર, કરો ખેદાન મેદાન. કરો કરો

૫૪

આપજો આવી પહોચ્યો આપજો આવી.
તેને લાગી બાગેળ દેખાય હાવે નથી ઠાંઠળીક,
હઠ આપણની જાનમાં જઈને લાડુ ખાઇ હુ નીત, આપ
ગાંડુ, (૨) અલ્યા તુ હુ બકેસે કેવી લાડવાની વાત,
જાનમાંતો વળી કંહાર રોટલી ઉપર ખાઇસુ જાત આપ.
તું સે માડો તારો આપસે માડો હમેતો ભીગાભાઇ.
માથામાં એક ડાગ મારો હાતુતો મરી જઇસ,
કેમ લડો અલ્યા ભીગાને ખીગા શી છે તમારી પંચાત.
હાલો હાલો ?-હીથે મારગે જોલા, હઠ જુલે છે વાહ; આપ;

૫૫

નાહો નાહોરે હાવે મરીજેહું

એલ્યા હ પહનારે ખહુ માર ખહુ હું ?

અલ્યા ઝટ ચાલ

નારો નારો નારો નાહો ?

અલ્યા ખાગણારે કેમ ઉભો અહીં આ,
ઓશ્યુ લલકર આખ્ય હાર મનો જઈહા ?
નમે જનમારાના આકણ્ય,
નારા ખાપે માનો રામણ્ય,
આ હા હા હા, હા હા હા હા (૨) નાહે રે.

45

અરસપરસ તાજર ફરી જડપ જડપ કદમ ભરી,
ચાપો ચાન, અરે આ વાર, જટ જટ જટ અગમ
કળ હસીયાર, મકે તૈયાર, સજ રાખો તવવાર.
તાકો તાકો હેતે માર, સટ સટ સટ. અરસ
જાણા અરજી ને બદલ જડામા ના રાખા ચુક
રહી હસીયાર. જોડી જાહાર, દેવા, ચટ ચટ ચટ. અરસ

49

दयन दयन तारा, याद व्याध्या भुने तो,
जइ असमारा, देख भारे हमे तो,
गाली गाली गाली खाना, हुं भइ मेज बुझ्यो,
आधीक आधीक प्रभे, तान तारोज कुझ्यो ?

42

કામર છે ત્રીયા જનને ક્ષીપાર છે આ રોડ,
 મેળવતી ખાગી નારીરો નર ધરે કાઠ બીક ધ ૩
 માક છે એનો જનને ત્રીસી કુજગા કપુત;
 આપો પ્રેમ મા પામના તજાઓ આરા સુન ધ ૩
 એ હાથ કોવો મુજબ આ દુનીયાની માથ
 દુરગુણો દાગની જનને દયા નહો જરા દોષમાથ કો-

52

કયો આશો? પ્રભુ ત્યે કોષ બારી, હતી ને નાર
 ખરી દોષદાર માગી, તથા નીચ રીત નીચડી હય, વ્યભીવાન
 કયો આસો? પ્રભુ,
 ના જાણી મેલેમ, હીલે એ મેલે, જિલે, બાલે એ હીલ મુજબા
 હાય એ જાણે કયો,
 ફરી ખ્યાર નેલ પ્રભુ, જોઈ જોઈ જોઈ જોઈ જોઈ સહ

મારી અઠારી, ક્યોં આસો.

૬૦

એઠા સુભુપ ડરીને, (૨) ડરીને, દીક્ષગા ડરીને, હઠ સુધરીને.
હઠો પળમા બીતી હરીને, એઠા
તમ પીત્રધ જે થઇ તૈયાર, આવ્યો સત્તર ભુન મોખર.
ચડીને આ.....એઠા સુ.

૬૧

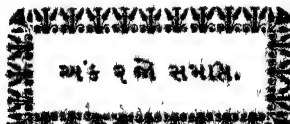
હાય હાય હાવે સુ ધારો, સુજ નથો પડતો,
દુસ્મન અહીયા આવી પહોચ્યો, કમં પીડા બહુ નડતો,
ઝો મોરારી, કરજો સાય તમે મારી, ઝો મો.

૬૨

ચીતી આશી થઇ મારી, થયો હું હાય દુઃખી મારી, ચી,
રાજ્યાસનપર બેસીને, દેવો હું જે ન્યાય.
તે સુખ સરવે ક્યાં ગયુ, હું રંકે બન્યો છું હાય.
ક્યોં ત્યે પ્રભૂ નીરાધારી, થયો હું ?
હુકમ કરતો સૌ પરે, તે ગયા ક્યાં દીન,
ખરો સપડાઇ હું ગયો, સત્તર આધીન,
સુણો મુજ દાદ મોરારી, થયો હું ?

૬૩

અરે હાય હાએ, અરે હાય રે.
થઇ આશી મારી ગતી હાય રે. અરે.
ક્યોં કેર મારે રંડા ત્યે અરે,
ગળ્યુ ફળ તેતું મુને આ અરે. અરે.
તળ્યો બાળ મારો મે તારે રે કાજ,
વળી દુસ્મનોએ લીધુ મારૂ રાજ. અરે,
અરે પ્યારા પુત્ર ચતુર તુ આપ,
મારી દુસ્મનો તુજ પીતાને બચાવ. અરે.

(૧૭)

અંક ૩ જો.

૬૪

મગકંઠ સુકાઈ જાએ, નવ જળ વીણુ મુજથી રેવાયે. મગ પ્યારા,
મારા, શોધ કરી વન ફરી આપો આણી લાવી પાણી.

રહ્ય શાન્ત નવ થાએ. મગ

જળ વીણુ હું વ્યાકુળ થઈ છું? ખાવરી (૨)

ખનીગઈછું, આપો આણી લાવી પાણી.

સખુર સખુર.

પ્રાણુનાથ? જઈ આપ, વેઠી તાપ, પરીતાપ. મગકંઠ—

૬૫

નહી નહી એવું કહી થનાર (૨)

આગ સુ વહે છે માત્ર મારા

છતાપાસ (૨) તુમે જાવા દેવુ એ તો સાફ ના દેખાય. નહી

જઈ જઈ એવાથી હું, કરી સોધ કરી સોધ.

પાણી લઈ આવુ આ દાર? નહી નહી

૬૬

આ વૃક્ષની લતાઓ કેવી જુદીરે રહી.

સન સન કરતી વાવ્યુની લેહેરો આવી રહી. આ

સુતીર સ્થળમાં સમન કરીને પોડયા પ્રાણુ આધાર.

તે આનંદ મારા ઉરમાં રહ્યો આવી છાઈ. આ

૬૭

અરરરરર શુ આ, વહે છે રૂધીરધારા અંગુરો

ખનાય બાયબીત મુજને જાસે. હાય હાય હાવે સુ થાસે.

કરસુ (૩) અરરરરર.

૬૮

હાએ, હાએ.....સ્વામી

પ્રીતમ પ્રાણુ આધાર.....સીદ

હામી નાથ, આ વાર.....પ્રીત

.....કરસુ

.....આ રીતે જાણ થાય છે નાથ

(૧૮)

પકડો કોઈ, પકડો, કોઈ, (૨) આ ઘોડો
કેમ લુચા તુ ખુમ મારે છે ?
પડમે ચાખુખ સટાક
નેગો. જો, જા, પ, રે.
દરામખેર તું કાઠી ગયો છું ?
લુચ્યાઈ કરતાં ખુખ સીખ્યો છું,
ઉભો રહે બદમાસ.
કરં મહારાજ માફ.

૯૦

આ મા કોપ મયો બારી, બન્યા બાળ બે આગ્નરી, આ સો
સૂખ અગતી રાજ્ય હમાર. ગયું શવને લાય,
ગયા દેશ ચતુરસીંદ બ્રાન્ત. સપડયા તાત.
પાપીને લાય. આ સો કોપ.

૯૧

જાતન જરૂર કરે એ વરોને ચર
જાતોનો ભરમ લીચારી થાયુ ઘટે પા ઉપકારી,
બીન ગુને બાળને, કઈ ચાલ્યા આ વાર.
મારી માર કટ બચાવુ. બાળ. દાત્ર (૨)

૯૨

ચત હડી જન (૨) મત બળથી ગીરી આવારે, સહ
જનકા જેટીકા અહીને તોડુ અતરનું હીત ચહીને,
ગુર પ્રતાપથી ખરે / હુડી જન, કુડી જન, પડી જન, ખસી જન, ચલ

૯૩

ધરો દયા જરી દીલમાહી. હણો પ્રાણુ હમારા તાહી,
દરગરી કહીએ બે બાજો, ગણી સુત અમેને બાજો,
આત્રા થીણુ જઈએ ના ક્યાહી. હણો પ્રાણુ
નથી જોય અમેને કાંઈ. રખડતાતા વત માંહી,
હાલે રહી સુ સજેથી આહી, હણો પ્રાણુ.

૯૪

ધન્ય ધન્ય આહો સુરગીર અપાવા અમને રાખ્યો
કોણ રક્ષણ આપે રોહાઈ. હણો અસુર આપે કોમથી, ધન્ય

(૧૯)

અમે નીરાધાર બાળકો, મરત અહીં પાપી હાથથી, કીધું
ઉપકાર કીધો તમે બારી, વીસરીયે નહી તે મનથી, કીધું

૭૫

આલો (૨) હાવે જલ્દી અહીં કરવી નહીં વાર, (૨)
વાટ જુવે છે બંધુ તમારો મીત્ર હમારો જોક,
સાચુ હોય તો જટ બતાવો ક્યા બેઠા છે એ.
જેને માટે વેઠ્યા છે અમે કષ્ટો બારે. આલો

૭૬

પત્ની વીયોગી હાથરે હું તો હરી થઇ.
આ આળીટ દુઃખ સ્વામીરે નહી જાઓ સહી.
નીરાધાર હુ એકલી રાખડતી રહી પત્ની
હાલ ગતી શી આ સમે, મારી શી મતાર,
પ્રાણુ જીવન જટ હીને, એક કરો ઉચ્ચાર,
તૈયાર હુ તૈયાર હુ મરતા આવાર,
તમ માય પ્રાણુનાથ પરબોઝ મોગ્ગર,
જાવુ પરબોઝ મોગ્ગર.

૭૭

કનક વર્ણ તુજ નીરખી કાન્ને, આતુરતા મુઠે આપી,
કમળાદી હં પ્રાણુ મળેમુ. લેકર કરગા સ્થાપી.
તુ સપસં કરી, હે મધુરી પ્યાર જરી, તુ રજ કરી.

૭૮

લે અધરામૃત માની,
ના ના ના દીલ જાની,
શુ કરે હજી ઉચ્ચાર, શરમ નથી લગાર
જીવન હાર, હે તુ પ્યાર, ધશી (૨) આવ પાસ આવાર.
છટ. છટ. છટ.

૭૯

પ્રીયા પ્રેમે જોતે તુ જરી.
રસીલો, હસીલો, છપ્પીલો, રંગીલો, કર ધરીજો, આનિત હરીજો,
પાવો તારીરે, હોયો આતાર, હવે લાગીરે,
મંદરી. મંદરી.

(૨૦)

ગોલ્લો કાન્તિ જોધને તારી, ખ્યાર દેતુ વ્હાલી મારી,
સ્વામીને વખોડી, ગર્વ સહી છેડી, જોઈ આવી જોડી,
આન પ્રીયા દોડી, રસીલો, દસીલો, છળીલો રંગીલો કર.

૮૦

નન નન અરે વ્યભીચારી, શુ તુ આળ્યો અહી વીચારી,
વીસ કુખી છે પરનારી, રાવણુ જેવા ગયા હારી,
તો તો મુગતી છે તારી, શું તુ કરવા ધારે નારી. ખસ(૨)નન
શુ તુ બકે જરી જરી, સપડાવું તુને જારી, હવે કેમ બેઠી ફરી.
ચીત્ત માર લીધું હરી, દેને મધુરી તુ ખ્યાર, હવે લાવીને અપાર,
વેગે બેટી વ્હાલી નાર, ત્યારે સાન્ત હુ થનાર. ખસ.(૨)
લેને આપુ તને ખ્યાર, ક્રોધ લાવીને અપાર,
એમા દુષ્ણ લે જે સાર. તને ઘટે દેવો માર?
નાનાના એા ખ્યારીરે, આમ માર મન હરે.
દયા જરી તું ના ધરે, આતું ઘટે તને ખરે.
અપમાન માર કરે,
પાપે ભયો પુરપુર, શુ તુ ધારે ઉર ઉર
કેમ બને ફર ફર, યાદ નથી સુર સુર.
નથી સાર એમા જરી, આખર ધાસે ખુતારી. નન

૮૧

રખો ભરૂંસા મન યારો, કાની દેહકા, સુવના નહી ખખખ.
હરી ભજનકા, રખો.
કુચ્છ નહી આનંદકા સાથ, હરી નામસે કરલે જાત,
એહી કહેના હએ સબીકે સત જનકા, રખો ભરૂંસા!

૮૨

હાય ગતી શી યાએ મારી, મુજે નહી મન કાંએ,
પત્ની વીયોગી આ અખખાને, યાજે પ્રભુ તુ સાએ;
ભગીનીનીજ ધારી, કર રક્ષા તુ મારી. ભગી.

૮૩

હીલી હી તણ યાને, હેયાર હાર તું.
મહાર ભગવાન એ મને સામ તું.
કર્યા કર મેલ્યા હુ આહાર તું.

સહીશી શ્રેષ્ઠ ગણીસ તુને હુ હુ,
 વહાલી જનન,
 ચુપ, ચુપ,
 ફેચુ, માન,
 ચુપ, ચુપ,
 શાને ધરે હૃદયમાં તુ ચુમાન,
 ચુપ. ચુપ. ચુપ.
 ફરચુ, ગન.
 શીત, શિત,
 સાપે, તન,
 સીત, સીત,
 પીછને યમા આધીન,
 સીત, સીત, સીત,
 વાહવા પીચુ પ્રાણુ આધારા રાખો જરી ખીક.
 નોય નોય ખરા ક્ષત્રીયો કેરી આ સીત,
 આસો આલો હે રંડાઓ જાઓ અહીંથી બાહાર.
 ઝાઝી ગરગડ જો કરશે તો ખાસો તમે માર.

૮૪

થયો નીર્દય તુ શું મોરારી, ઉમાર દયા દીલ ધારી.
 જશે લાજ અહીં જો મારી, અપ કીર્તી મણાશે તારી,
 મુક્ત કરતું પ્રભુજી મુને, જુણી દાસીની દાદ.
 નયી અહીં કોઈ મહાર, જઈ કોને કર ફરીયાદ,
 નવ રડીસ તુ બાઈ નયી તુજથી જુદાઈ,
 જા પેલી બારીની માંહી મારગ છે સુખદાઈ. (૨)
 આભાર કીધોછે બાઈ તે નહીં વીસર મનમાંહી,

૮૫

આજેરે મારા. ઉરમાં આનંદ છે અપારે,
 તરણ વયની સુંદર લલના લાખો છું મુજ દાર,
 લગન કરીને સાથે જોવી. બાંધીસ ખીતે ખારેરે આ.
 વગર કામલી છે મુજ મરમા. જો રંડાઓ દાવ,
 મારી કોઈ મહુ પાંચવી રીતે. જઈ કાકુ નવ સગરે. આ,

૮૬

ક્યાં જાઉં હવે શું કર તુજ વીણુ ઝો મગ બ્રાત,
કાણુ વખતમાં કેણે કૃત્રે કીધો અહીં તુજ ધ્રાત, ક્યાં
ખખર પ્રગમથી નામુજને. નહીંતો જાન શુ કાગ,
દગો દમ મુને હાયરે, સ્વર્ગે ગયો શું તુ આગ, ક્યાં
ધીક ધીક છે તુજ તાતને, કામો ના કાંઈ વીચાર,
ભરૂંસો રાખી નારનો, કાડયો તુને વનમો જ્વર, ક્યાં.

૮૭

આવા કાળુ સમયનીમાંય. જાંધુ તમે ક્યા ગયા,
મુકા નીરાધાર બે જાળ, વીખુટા શું થયા.
જોઈ મૃત્યુ અકાળ જવાળ, પ્રગટે છે અગમાં
કરી સાહસ બ્રાતરે આગ ગયા મુ સ્વર્ગમાં,

૮૮

જાઓ ઝટરે. સગ રાજ લીસેગા તુમકો.
જોત અચ્છારે. ઉપકાર કીયાહયે હમકો.
જયન હમેરા એહીપે. રજો જગ્યા આધાર.
અક્ષતજો યાંસે રાખી. મહી પુરન અકે દવાર. જાઓ.
જનમ હમેરા નાગજી સદ્ગ કીયાહયે આજ.
જગન સુનકે આપકા. જાને હયે મહારાજ, જાઓ
જોત અચ્છારે ઉપકાર કીયાહયે હમકો.
ગમે જાખત, હુતાહયે અપના, એક નામની રંજન જપના
યહુદનીયા જાલકકા સ્વપ્ના. અમે સજેરે અગ જખત હુતાહયે અપના

૮૯

જે મારા કીસ્મતગા લખ્યુને યનાર. (૨)

ધરે ધરેનો ધીરજ બાદ,

ધરે રહાય ધરેરે આંધી,

હું આ વાર જાઓ. હું હુએ લાયક, જે મારા.

હાં.....હાં.....હાં.....હાં.....

૯૦

અરે મારી શી પામ મતી,

પલી પીના ચારે હુ હુરે ભાવી,

(૨૩)

આરર કાળરે. ફર કેમ થયો.

પીયુ મારાને. લઈ સંચર્યો,

૯૧

આહા કેવી સરસ એ સુદરરી,

મનુ મુખી કરે સુખી મળે ક્યારે. મેંયની કાળે

રૂપ બરી મનહ રીજે. આ.

હુકારી, ચીંતચોરી, મનને ભગમનું છે.

સુતો આ' મેદુલ્યા, એના, વીણુ જગમાં આ હાહા-આહા.

૯૨

બાળે પ્રીયા મારી એ દોમે (૨)

ભાગર બ્રહ્મટી નીલાળી જોતા પ્રાણુ ખાતરી

યમ છે મારી, બાળે ? ચ ચળ ચલુથી. કમળાદો.

ધાન કરે છે ઉરમા કારી, બાળે.

૯૩

આજ અતીશય હરમાં વ્યાપ્યો. સર્વ પ્રગ્નને

જય જય જય

પ્રાદપ્રતાપી ચતુર રસિકનો, ઈશ્વરે કીર્તિ ઉદય ઉદય,

ઉમગે ઉમગે સૌને અગે વ્યાપ્યો પુરે,

આજે આગાર. અરે આગાર, કીંધી સાય

જગ કીરતાર, હા. હા. હા. હા. હા.

૯૪

સુણો પુણુ પ્રતાપી રાય વીનતી મારી,

હું રાગી દુખે બની છું બહુ દુખીયારી.

મેં સહન કર્યો છે અનેક સંકટ જાને,

મુજ રવામીની યમ છે સર્પ ડંસથી ધાને,

મુજ રવામી તણાજે પીવા હતા બહુ સારા,

એક નાહી વચનથી કર્યો અમોને ન્યારા,

તે જવાળ પ્રગટે છે, હાથ અંગમાં મારા,

મુને સુકી રખડતી ગયા ચતુરસીંહ પ્યારા.

૯૫

(૨૪)

આનંદ આનંદ વ્યાપ્યો મુજને,
પ્રાણ પ્રાણ પ્રાણ પ્રાણ-એકાગ્ર વદન,
શયો હુ પ્રસન્ન, વ્યાપ્યો હિરમા જય જય જય.
હાં હાં હાં હાં હાં હાં હાં.

૯૬

કપ્પણ પીનાના મારા ગોકુલ સુનારે,
મંદીરીઆ સુના રીતા રામરે,
નેણું નીંદ્રા ના આવે જગી,
મારા રાગ ગયા વન વાસરે. નેણું.
નીર પીનાના મારા સરોવર સુનારે,
મંદીરીઆ સુના રીતા રામરે. નેણું.

૯૭

હિર ઉલટખી, ગાઓ જાનઓ.
તનનન તોમ (૨) ઉન, તન દરેના
તદીમ તદીમ; મીકજાન તદીનતા,
તા તા યે, તા તા તૈ, તકતીરકાટ
તકતીરકાટ ધા, ધા, ધા,
રીમગરી, સાનીધપ, સાનીધપ,
મગરીસા, હિર ઉલટ.... ..

૯૮

વદન કરીએ પ્રભુ તુજ અરેણુમાં અમે,
સુખ શાન્તી કીધી છે ત્યે આજ આ સમે. વંદન.
દુટ્ટ વચન ભારીયાના સાચા માની મે,
સંભારે નહી પીનાણ વાત આવી આ સમે. વંદન.
પ્રીતે, રીતે, નીતે ? ધરી મન હામ.
નગીએ તમામ, કીધુ રૂઠું કામ, દાસ સહિતે નમે. વંદન.

